

KLASSISEN KREIKAN AAKKOSET

Johanan Ben-Israel 5769 — יוֹהָנָן בֶּן-יִשְׂרָאֵל הַשֵּׁשִׁי

Vuorilinnan Opintokeskus – <http://www.metzudah.com>
Copyright © Johanan Ben-Israel 2008

Päivitetty 16.11.2008

ALUKSI

Olen käyttänyt monissa kirjoituksissani kreikkalaisia sanoja. Tässä on kaikille kiinnostuneille klassisen kreikan ja raamatullisen koineekreikan aakkoset ja lukemisen apumerkit hyvin lyhyesti esitettynä. Lisätietoa saat lähdeluettelon teoksista, erityisesti suosittelen Lars Aejmelaekuksen Uuden testamentin kreikan kielioppia (2003).

KREIKAN AAKKOSET

Iso kirjain	Pieni kirjain	Äännearvot	Kirjaimen nimi	Luetaan
A	α	<i>a</i> (lyhyt), <i>ā</i> (pitkä)	ἄλφα	(<i>alpha – alfa</i>)
B	β	<i>b</i>	βῆτα	(<i>bēta</i>)
Γ	γ	<i>g</i> <i>ŋ</i> (<i>äng</i>) γ:n, κ:n, ξ:n, χ:n edellä	γάμμα	(<i>gamma</i>)
Δ	δ	<i>d</i>	δέλτα	(<i>delta</i>)
E	ε	<i>e</i> (lyhyt)	ἒ ψιλόν	(<i>epsīlon</i>)
Z	ζ	<i>dz</i> (<i>z</i>)	ζῆτα	(<i>dzēta – zēta</i>)
H	η	<i>ē</i> (pitkä)	ῆτα	(<i>ēta</i>)
Θ	θ, θ	<i>th</i> (<i>t</i>)	θῆτα	(<i>thēta – tēta</i>)
I	ι	<i>i</i> (lyhyt), <i>ī</i> (pitkä)	ἰῶτα	(<i>jōta – iōta</i>)
’I	ἰ	<i>j</i> (ilmeisesti sanan alussa)		
K	κ	<i>k</i>	κάππα	(<i>kappa</i>)
Λ	λ	<i>l</i>	λάμβδα	(<i>lambda</i>)
M	μ	<i>m</i>	μῦ	(<i>m̄y</i>)
N	ν	<i>n</i>	νῦ	(<i>n̄y</i>)
E	ξ	<i>ks</i> (<i>x</i>)	ξῖ	(<i>ksī – xī</i>)
O	ο	<i>o</i> (lyhyt)	ὀ μικρόν	(<i>omīkron</i>)
Oυ	ου	<i>ū</i> (pitkä)		
Π	π	<i>p</i>	πί	(<i>pī</i>)
P	ρ	<i>r</i>	ῥῶ	(<i>rō</i>)
Σ	σ	<i>s</i>	σίγμα	(<i>sīgma</i>)
	ς	<i>s</i> (sanan lopussa)		
T	τ	<i>t</i>	ταῦ	(<i>tau</i>)
Y	υ	<i>y</i> (lyhyt), <i>ȳ</i> (pitkä), <i>u</i> (lyhyt), <i>ū</i> (pitkä)	ὕ ψιλόν	(<i>ȳpsīlon</i>)
Φ	φ	<i>ph</i> (<i>f</i>)	φῖ	(<i>phī – fī</i>)
X	χ	<i>kh</i> (<i>k</i>)	χῖ	(<i>khī – kī</i>)
Ψ	ψ	<i>ps</i>	ψῖ	(<i>psī</i>)
Ω	ω	<i>ō</i> (pitkä)	ὦ μέγα	(<i>ōmega</i>)

MUUT MERKIT KLASSISESSA KREIKASSA

• Spiritus lenis ja spiritus asper -merkit

Vokaalilla alkavan sanan alkuun lisätään erityinen *spiritus lenis* -merkki (^ˊ), joka tarkoittaa vienoa henkäystä ennen vokaalin ääntymistä. Sitä ei tarvitse mitenkään erikseen lausua, koska se ääntyy luonnollisesti ennen vokaalia. Hepreassa ja arameassa *spiritus lenis* -merkkiä vastaa ^ʾ*âlef* (א) ja arabiassa ^ʾ*âlif* (ا). Näiden kirjainten transliterointimerkki (^ˊ) on lainattu kreikasta.

Spiritus lenis merkitään ison kirjaimen eteen ja pienen kirjaimen päälle:

^ˊA, ^ˊá, ^ˊE, ^ˊé, ^ˊH, ^ˊη, ^ˊI, ^ˊι, ^ˊO, ^ˊó, ^ˊY, ^ˊύ, ^ˊΩ, ^ˊώ.

Diftongeissa *spiritus lenis* merkitään jälkimmäisen vokaalin päälle: α^ˊι, ε^ˊι, ο^ˊι, υ^ˊι, α^ˊύ, ε^ˊύ, η^ˊύ, ο^ˊύ. Huomaa, että myös ο^ˊύ luetaan diftongiksi, vaikka se lausutaankin pitkänä *u*:na (ū).

Valediftongeissa pitkän vokaalin jälkeinen *jōta* on mykistynyt, mutta se kuitenkin kirjoitetaan pienenä vokaalin alle: ^ˋα (^ˋā), ^ˋη (^ˋē), ^ˋω (^ˋō). Jos sanan ensimmäinen kirjain on iso, nousee *jōta* muiden kirjainten tasolle, mutta sitä ei kuitenkaan lausuta: ^ˊΑι (^ˊā), ^ˊΗι (^ˊē), ^ˊΩι (^ˊō).

Kreikassa on myös *spiritus asper* -merkki (^ˋ), joka tarkoittaa, että vokaalilla alkavan sanan alussa äännetään *h*-kirjain. (Seemiläisten kielten ^ʿ*âjin*-kirjaimen transliterointimerkki (^ˋ) on lainattu kreikan *spiritus asper* -merkistä, jonka kanssa sillä ei kuitenkaan ole äänteellisesti mitään tekemistä).

Spiritus asper merkitään ison kirjaimen eteen ja pienen kirjaimen päälle:

^ˋA, ^ˋá, ^ˋE, ^ˋé, ^ˋH, ^ˋη, ^ˋI, ^ˋι, ^ˋO, ^ˋó, ^ˋY, ^ˋύ, ^ˋΩ, ^ˋώ.

Myös konsonanteista ρ (*r*) saa *spiritus asper* -merkin sanan alussa: ^ˋρ, jossa se tarkoittaa kirjaimen voimakasta ääntämistä.

Diftongeissa *spiritus asper* merkitään jälkimmäisen vokaalin päälle: α^ˋι, ε^ˋι, ο^ˋι, υ^ˋι, α^ˋύ, ε^ˋύ, η^ˋύ, ο^ˋύ.

Valediftongeissa pitkän vokaalin jälkeinen *jōta* on mykistynyt, mutta se kuitenkin kirjoitetaan pienenä vokaalin alle: ^ˋα (*hā*), ^ˋη (*hē*), ^ˋω (*hō*). Jos sanan ensimmäinen kirjain on iso, nousee *jōta* muiden kirjainten tasolle, mutta sitä ei kuitenkaan lausuta: ^ˋΑι (*hā*), ^ˋΗι (*hē*), ^ˋΩι (*hō*).

• Korkomerkit lyhyesti

Painollinen tavu merkitään kreikassa niin, että vokaalin päälle merkitään jokin kolmesta korkomerkistä. Diftongeissa paino merkitään aina jälkimmäisen vokaalin päälle.

Akuutti (^ˊ) ja *gravis* (^ˋ) voidaan merkitä minkä tahansa vokaalin päälle: ^ˊα ja ^ˋα, ^ˊε ja ^ˋε, ^ˊη ja ^ˋη, ^ˊι ja ^ˋι, ^ˊó ja ^ˋó, ^ˊύ ja ^ˋύ, ^ˊώ ja ^ˋώ. Kummatkin merkit kirjoitetaan ison kirjaimen eteen *spirituksen* jälkeen: ^ˊΑ ja ^ˋΑ, ^ˊΑ ja ^ˋΑ, jne. Sanan alussa ne kirjoitetaan pienen kirjaimen päälle *spirituksen* jälkeen: ^ˊα ja ^ˋα, ^ˊα ja ^ˋα, jne.

Sirkumfleksi (^ˆ) merkitään vain pitkän vokaalin päälle: ^ˆα, ^ˆη, ^ˆι, ^ˆύ, ^ˆώ. Sanan alussa se kirjoitetaan ison kirjaimen eteen *spirituksen* ylläpuolelle: ^ˆΑ, ^ˆΑ, jne. Sanan alussa se kirjoitetaan pienen kirjaimen päälle *spirituksen* ylläpuolelle: ^ˆα, ^ˆα, jne.

Kaikki yhdistelmät, myös valediftongin kanssa, esiintyvät: ^ˆα̇, ^ˆα̇, ^ˆα̇, ^ˆα̇, ^ˆα̇, ^ˆα̇, jne. Ison kirjaimen kanssa: ^ˆΑ, ^ˆΑ, ^ˆΑ, ^ˆΑ, ^ˆΑ, ^ˆΑ, jne.

• Välimerkit lyhyesti

Kreikassa piste ja pilkku merkitään samoin kuin suomessa, mutta kreikan *'kaksoispisteestä'* puuttuu alempi piste ([˙]) ja kreikassa *'puolipiste'* ([˘]) tarkoittaakin kysymysmerkkiä.

TÄRKEIMMÄT LÄHTEET

- Aejmelaesus, Lars: UUDEN TESTAMENTIN KREIKAN KIELIOPPI. Kirjapaja, Helsinki 2003.
- *BibleWorks*⁷. Software for Biblical Exegesis and Research. BibleWorks, LLC 2006.
- Gyllenberg, Rafael: UUDEN TESTAMENTIN KREIKKALAIS-SUOMALAINEN SANAKIRJA. Yliopistopaino, Helsinki 2001. 5. painos.
- ISO RAAMATUN TIETOSANAKIRJA (3 osaa). Raamatun Tietokirja, Tikkurila 1972.
- Liljeqvist, Matti: KREIKKA-SUOMI UUDEN TESTAMENTIN SANASTO. Aika Oy 2001.
- NOVUM TESTAMENTUM GRAECE. Nestle, E.; Aland, B. & Aland K. (eds.). Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, Saksa 1999. 6. painos.
- NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE. Nestle, E.; Aland, B. & Aland K. (eds.). Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, Saksa 2000. 4. painos.
- NOVUM 1-5. UUSI TESTAMENTTI SELITYKSIN. Raamatun Tietokirja, Vantaa 1980.
- Pakarinen, Weikko: KREIKAN KIELIOPPI. SKS, Helsinki 1993. 6. painos.
- SEPTUAGINTA. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, Saksa 1979.
- Strong, James: THE NEW STRONG'S EXPANDED DICTIONARY OF BIBLE WORDS. Thomas Nelson, USA 2001.
- Young, Robert: YOUNG'S ANALYTICAL CONCORDANCE TO THE BIBLE. Hendrickson, Peabody, USA 2004.